Motion

1977/78: 1536

av Tage Adolfsson

om ett ökat inslag av praktisk utbildning inom grundskolan

Följande avsnitt är ingressen till en artikel som refererar en undersökning utförd av skolledare i Göteborg. Undersökningen publicerades för några månader sedan i Svenska skolledarförbundets tidskrift "Skolledaren":

Arbetssituationen i grundskolan upplevs alltmer som ytterst pressande, betungande och utan mening för allt fler som är verksamma i skolan. Här några exempel: Eleverna saknar arbetsro och skoltrötthet är utbredd. Åtskilliga elever saboterar undervisningen och vandaliserar miljön — om de över huvud taget kommer till skolan. Föräldrarna — de ambitiösa — är oroliga för sina barns skolresultat och hur de påverkas av miljön. Allt fler föräldrar är oengagerade av sina barns skolgång, varför skolan saknar det nödvändiga stödet från hemmen. Lärarna och övrig personal utsätts för stora påfrestningar genom elevernas ohörsamhet, provokationer och ovilja mot att arbeta. Hela skolsituationen närmar sig alltmer en parodi på undervisning, särskilt på högstadiet, men tendensen finns även på mellan- och lågstadiet. Skolledningen saknar, liksom övriga grupper i skolan, resurser att komma till rätta med problemen. Belastningen på skolledningen har ökat väsentligt beträffande personalvård, elevvård och samverkan, medan samtidigt de administrativa uppgifterna växer.

Skolans ursprungliga primära målsättning var att lära eleverna läsa, skriva och räkna. Det finns många tecken som tyder på att denna viktiga målsättning helt eller delvis glömts bort i dagens grundskola. Det är i dag många som vittnar om att de här grundläggande färdigheterna hos skoleleverna successivt försämrats, trots alla reformer och trots att anslagen till stödresurser av olika slag i dag har en avsevärd omfattning.

Den inledande försöksverksamheten med obligatorisk nioårig skola gick bl. a. ut på att elever med ringa eller intet intresse för teoretiska studier i slutfasen av grundskolan skulle få en utbildning med avsevärda praktiska inslag. Under årens lopp har skolan genomgått ett flertal stegvisa reformer. Dessa har nästan undantagslöst gått ut på att teoretisera den obligatoriska skolan. Den grundläggande målsättningen för dessa reformer har varit att alla elever — oavsett tradition från hemmet, intresseinriktning och förmåga — skall ges samma chans till vidareutbildning. Det torde vara få som inte accepterar denna grundtanke — men tyvärr måste samtidigt konstateras att dagens skola passar inte alla elever. Det finns i dagens obligatoriska skola många elever som inte kan acceptera den starkt teoretiska grundskola vi i dag har. Vissa av

dessa känner en sådan olust inför sin skolsituation, att de mer eller mindre medvetet saboterar skolan. Många av dessa elever torde inhämta ytterst få kunskaper under hela sin högstadietid. De ser skolan som mer eller mindre meningslös.

Det spekuleras ofta och mycket över hur vi skall få rätsida på vår skola. Frågan är om inte den grundsyn som den obligatoriska skolan är baserad på är något gammalmodig. Flertalet i dagens vuxengeneration sätter likhetstecken mellan teoretisk utbildning och framgång, god inkomst, hög social status m. m. Det har otvivelaktigt i stort sett varit så under lång tid. Utvecklingen under det senaste decenniet har gått i den riktningen att denna ursprungliga sammankoppling delvis kan ifrågasättas. En akademisk examen var förr en ganska säker inträdesbiljett till god inkomst etc. I dag är så inte obetingat fallet. Det finns ett växande brett behov av att alla skall ha vissa elementära praktiska kunskaper/färdigheter. Detta gäller nästan alla; oavsett yrke har vi behov av praktiska kunskaper och färdigheter i vårt vardagsliv.

Om man erkänner detta måste man samtidigt erkänna att det vore logiskt att alla fick utbildning i sådana moment i den skola alla skall slussas igenom, dvs. den nioåriga obligatoriska grundskolan. Tiden synes nu vara mogen för en sådan syn på den obligatoriska skolan. Det måste bli ett slut på det synsättet att den nioåriga obligatoriska skolan primärt skall ha den målsättningen att den ensidigt förbereder för de teoretiskt inriktade linjerna i gymnasieskolan. Att alla elever inte har samma intresse och förutsättningar för teoretiska studier kan endast konstateras. Att alla skall få genomgå grundskolans läroplan i samma takt och samma omfattning är varken jämlikt eller demokratiskt. Det är snarare en otjänst mot de elever som har svårt att lära. Vill man i skolan uppnå demokrati och jämlikhet måste vi få en skola som är mera anpassad till olika individers intresse och förmåga. Den som har svårt att lära måste ges möjlighet att inhämta de teoretiska och praktiska kunskaper/färdigheter som oundgängligen behövs, och detta i en takt som i möjligaste mån svarar mot den enskilde individens möjligheter.

Med stöd av det anförda hemställs

att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om

1. att grundskolan mer än i dag anpassas till olika elevers förmåga och intresse för såväl praktiska som teoretiska studier,
2. att den nya läroplanen för grundskolan utformas så, att alla elever får orientering i praktiskt/tekniska och praktiskt/ekonomiska ämnen.

Stockholm den 25 januari 1978

TAGE ADOLFSSON (m)